

تئاتر اصفهان بزرگداشت ارحام صدر

از عصر صفویان تا امروز

من جالب است که نام تیمور در لغت به معنای آهن دل است. تئاتر اصفهان در این دوران اگرچه قابلیت‌هایش تحقق یافته، ولی شکوفایی آن در زمان صفویه سامان گرفته است.

استاد حسن کسائی، نوازنده‌ی چیره‌دست نی، در این مراسم طی سخنانی گفت: در هنرپیشگی بیان و صدا از اهمیت زیادی برخوردار است. همچنین میمیک در بازیگر باید بیانگر مفهوم باشد. این مواردی بود که ارحام از آن برخوردار بود. امام ارحام صدر در حال حاضر زنده است، به این معنا که اگر در حال حاضر از وی بخواهند متنی را کار کنند، می‌تواند از هشت صبح تا چهار بعدازظهر تمرین کند. او یک عمر زحمت کشیده و استعداد خارق‌العاده‌ای دارد. ارحام صدر با تمام بزرگی و بزرگواری، هیچ‌وقت غرور نداشت. او به همه‌ی مردم احترام می‌گذاشت و هم‌چنان در دل همه‌ی مردم اصفهان جای دارد. او این نردبان ترقی را خودش زیر پای خود گذاشته و می‌دانسته که باید مردم را دوست داشته باشد.

محمدعلی کشاورز: تئاتر برای ایشان یک حالت قدسی داشت و چیزی که بسیار مهم بود محیط سالم و با نزاکت بود.

سپس علی نصیریان گفت: خدا را شکر می‌کنم که حق به حق‌دار رسید و در سال ۱۳۸۱ از یکی از برجسته‌ترین هنرمندان نمایش‌های ایرانی تجلیل شد. سپاسگزار مدیران فرهنگی مملکت هستیم که این امکان را برای جامعه‌ی تئاتر ایران فراهم آوردند که بتوانیم از ارحام صدر تجلیل کنیم. اما بزرگ‌ترین تجلیل هنرمند، تجلیلی است که مردم از او می‌کنند و ارحام صدر کسی است که سوای آن ابعاد کار نمایشی ملی، چند دهه هر شب چندین تن را در سالن نمایش جمع کرده است. چه کسی می‌تواند این کار را انجام

□ تئاتر اصفهان که پیشینه‌ی آن به قولی به عصر تیموریان، ولی به قول دقیق‌تر به عهد صفویان برمی‌گردد، در نسل حاضر به حق مدیون فرد برجسته‌ای است که اکنون نمی‌توان پس از سال‌ها تأثیرش را در کل تاریخ تئاتر این شهر نادیده گرفت یا کم‌رنگ شمرد. هنرمند بزرگی که به قول استاد علی نصیریان دارای جوهر خلاقه‌ی بازیگری و عشق به مردم است.

ارحام صدر که هم‌چنان به‌عنوان چهره‌ای محبوب در تئاتر ایران معروف است، در اوایل دهه‌ی سی و چهل به‌عنوان به‌وجود آورنده‌ی کمده‌های انتقادی با استقبال فراوان مردم روبه‌رو شد و هم‌چنان پیش رفت تا به امروز که مدّت‌هاست در عرصه‌ی اجرایی فعالیت ندارد و با صحنه‌ی خداحافظی کرده است.

نکوداشت این بازیگر پیش‌کسوت، در حاشیه‌ی برگزاری نخستین جشنواره‌ی طنز کشور سال گذشته در اصفهان در محل هتل عباسی برگزار شد.

در این مراسم که با حضور میهمانانی چون محمدعلی کشاورز، جمشید شاه‌محمدی، علی نصیریان، داریوش مؤدبیان، حسن کسائی و جمعی از مسؤولان شهر اصفهان از جمله دکتر خسرو نشان، مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی اصفهان و محمدعلی جوادی شهردار این شهر برگزار شد، ابتدا فیلم گفت‌وگوی ارحام صدر درباره‌ی چگونگی آغاز فعالیت‌هایش پخش شد و سپس اردشیر صالح‌پور به‌عنوان مجری جلسه با اشاره به تاریخ تئاتر اصفهان گفت: اگرچه مورخان تاریخ تئاتر اصفهان را به دوران تیموری نسبت می‌دهند، ولی گمان نمی‌کنم آن زمان مردم طنز و شوخی را دیده باشند. برای

متوجه می‌شویم بازیگری وی جای تعمق بسیار دارد که این نکته حتی در کارهای سینمایی و تصویری نیز خود را نشان داده است.

در ادامه محمدعلی کشاورز با اشاره به عشق ارحام صدر به مردم گفت: ارحام صدر از شهر اصفهان است، شهری که فرهنگ و ادب را در همه‌ی زمینه‌ها پرورش داده است. من امیدوارم جوانانی که کار

می‌کنند، ارحام را سرمشق خود قرار دهند تا ببینند که چه شد که مردم این همه وی را دوست داشتند.

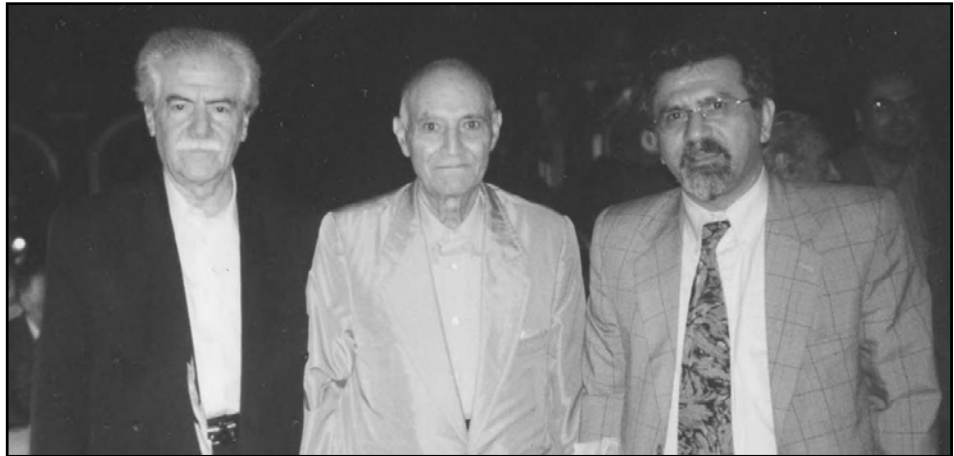
در ادامه‌ی مراسم دکتر خسرو نشان، مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی اصفهان، علی نصیریان، داریوش مؤدبیان، محمدعلی کشاورز، جمشید شاه‌محمدی، حسن کسائی، محمدعلی جوادی شهردار اصفهان و مجید زهتاب مدیر کل سابق فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، با حضور روی صحنه، لوح تقدیر ارحام صدر و هدایای وی را ه او اهدا کردند.

هم‌چنین هنرمندان عرصه‌ی نمایش اصفهان لوح یادبودی به امضای تک‌تک هنرمندان برای ادای احترام به شخصیت هنری ارحام صدر به وی اهدا کردند.

در پایان ارحام صدر از همه‌ی حضار برای شرکت در این مراسم تشکر کرد و گفت:

زمانی ما در این شهر سالن تئاتر نداشتیم، با مرحوم ناصر فرهمند دنبال سالن می‌گشتیم. آن زمان هیچ‌کس حاضر نبود سالن بسازد. ما شبی با استاد فرهمند نمایشی اجرا کرده و در عین حال از کمبود سالن نیز اظهار ناراضی می‌کردیم تا این‌که علی ارحام صدر، پسرعمویم باخبر شد و تصمیم گرفت تئاتر سپاهان را تأسیس کند. در پایان من فقط از همه‌ی اهل هنر و تئاتر تشکر می‌کنم و خود را خدمتگزار مردم می‌دانم.

در مقام نکوداشت ارحام صدر، کتابی نیز با عنوان «صدر صحنه» به کوشش «انجمن آثار و مفاخر فرهنگی» اداره‌ی کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان در همان شهر چاپ شد. در این کتاب زندگی‌نامه، آثار و خاطرات ارحام صدر و همچنین یادداشت‌هایی از هنرمندانی چون محمدعلی کشاورز، علی نصیریان، جمشید مشایخی، عزت‌الله انتظامی، داوود رشیدی و درج شده است. ■

حسن امین - س. وحیدنیا - ارحام صدر

دهد؟ این کار جز با سوختن و افروختن امکان‌پذیر است؟ در کم‌دی باید هر لحظه ابداع کرد و شگفتی آفرید. ارحام صدر می‌توانست دو ساعت هرچند ثانیه یک نکته و حرکت بدیع انجام دهد تا بتواند ارتباط با مخاطب را حفظ کند.

وی اضافه کرد: تئاتر ایران همیشه متکی به استعدادها بوده و اگر جایی به اوج رسیده، وابسته به همین استعدادها بوده است. چرا که وقتی ستاره‌ها افول می‌کردند، تئاتر هم رفته‌رفته کم‌رنگ می‌شده است. سوای تهران که گهگاه در آن ستاره‌هایی درخشیدند، در سایر شهرها نیز تئاتر نضج گرفت و رشد یافت. اصفهان از لحاظ نمایش، گونه‌ای نمایش سنتی ایرانی و انتقادی با خصوصیات بارز انسانی در تئاتر ایران داشته و جایگاه ممتازی دارد. در تئاتر اصفهان از دهه‌ی ۳۰ به بعد کارهای ارزنده‌ای اجرا شد که کارهای ارحام صدر از شاخص‌های آن است. ارحام صدر استعداد خودجوش و خودساخته و خودانگیز داشته و متکی به جوهر خلاقه‌ی انسانی است نه آموزش. به‌ویژه که کم‌دی یکی از دشوارترین انواع نمایش است و بازیگر کم‌دی کار بسیار دشواری دارد.

نصیریان تصریح کرد: جوهر حیاتی خلاقیت همان خمیرمایه‌ی ذاتی بازیگر است که در عده‌ای هست و در عده‌ای نیست. رشد ارحام صدر و تأثیر او متکی بر همین اصل است. اما ارحام صدر را مردم ساختند. چرا که تئاتر دو سو دارد. سکو و مردم، تئاتر را می‌سازند. ما بده بستان داریم. مردم با استقبال، ارحام صدر را طی زمان ساختند و شیوه‌ی کار وی نیز براساس نیاز جامعه به‌وجود آمده بود.

ارحام صدر استعداد خودجوش و خودساخته و خودانگیز داشته و متکی به جوهر خلاقه‌ی انسانی است نه آموزش.

در مورد کار ارحام صدر، عده‌ای تصور کردند بازیگر خوبی بوده و در کم‌دی‌های سبک بازی می‌کرده که این تعبیر نادرست هم نیست، ولی اگر از دیدگاه نمایش‌سازی و سبک‌های نمایشی نگاه کنیم،